TẠP CHÍ ĐIỆN TỬ
THƯƠNG HIỆU & CÔNG LUẬN

Muốn nông sản bứt phá, Vĩnh Long đề xuất xây dựng hệ sinh thái tài chính cho toàn chuỗi xuất khẩu

06:00 01/08/2026

Không chỉ cần thêm vốn, xuất khẩu nông sản đang cần một cơ chế tài chính đủ sức kết nối toàn bộ chuỗi giá trị từ vùng nguyên liệu đến thị trường quốc tế. Từ thực tiễn địa phương, Vĩnh Long kiến nghị thí điểm Hệ sinh thái tài chính cho xuất khẩu nông sản bền vững, kỳ vọng tạo mô hình mới để nâng cao năng lực cạnh tranh trong bối cảnh tiêu chuẩn xanh ngày càng khắt khe.

Tài chính cần đi cùng cả chuỗi giá trị

Xuất khẩu nông sản đang đứng trước yêu cầu chuyển đổi mạnh mẽ khi các thị trường nhập khẩu không còn chỉ quan tâm đến sản lượng hay giá thành mà ngày càng đặt nặng các tiêu chí về phát triển bền vững, truy xuất nguồn gốc và giảm phát thải. Trong bối cảnh đó, câu chuyện tài chính không chỉ dừng ở việc doanh nghiệp có vay được vốn hay không, mà là làm thế nào để nguồn lực được phân bổ cho toàn bộ chuỗi sản xuất.

Theo ông Trần Quốc Tuấn, Giám đốc Sở Công Thương tỉnh Vĩnh Long, việc mở rộng không gian phát triển sau sắp xếp đơn vị hành chính đã tạo điều kiện để địa phương hình thành vùng sản xuất quy mô lớn, kết nối lợi thế giữa khu vực sông Tiền, sông Hậu và hành lang kinh tế ven biển. Đây là nền tảng để phát triển các chuỗi ngành hàng có thế mạnh như lúa gạo, dừa, cây ăn trái và thủy sản.

Hệ sinh thái tài chính đồng bộ từ tín dụng, logistics đến vùng nguyên liệu được kỳ vọng tạo động lực mới, nâng cao năng lực cạnh tranh và thúc đẩy xuất khẩu nông sản bền vững. Ảnh AI

Những kết quả tăng trưởng bước đầu cho thấy tiềm năng của địa phương. Sáu tháng đầu năm 2026, khu vực nông, lâm nghiệp và thủy sản tạo ra hơn 33.000 tỷ đồng giá trị tăng thêm, tăng 3,4% so với cùng kỳ. Kim ngạch xuất khẩu nông, thủy sản đạt gần 234 triệu USD, tăng hơn 16%, trong khi tổng kim ngạch xuất khẩu toàn tỉnh đạt gần 1,92 tỷ USD. Nông sản Vĩnh Long hiện đã có mặt tại hơn 130 quốc gia và vùng lãnh thổ.

Tuy nhiên, theo lãnh đạo Sở Công Thương, các con số tăng trưởng chưa phản ánh đầy đủ năng lực cạnh tranh của ngành nông nghiệp khi giá trị gia tăng còn thấp, chuỗi liên kết chưa bền vững và nhiều khâu quan trọng vẫn thiếu nguồn lực đầu tư.

Vốn vẫn là "điểm nghẽn" lớn nhất

Theo phân tích của địa phương, doanh nghiệp chế biến và xuất khẩu hiện cần lượng vốn trung, dài hạn khá lớn để đầu tư vùng nguyên liệu, kho lạnh, dây chuyền chế biến hay hệ thống bảo quản sau thu hoạch. Trong khi đó, phần lớn chỉ tiếp cận được các khoản vay ngắn hạn với điều kiện tài sản bảo đảm chặt chẽ.

Không ít hợp tác xã và doanh nghiệp nhỏ đã có hợp đồng tiêu thụ, có dòng tiền nhưng vẫn khó tiếp cận tín dụng do thiếu tài sản thế chấp. Điều này khiến

nhiều cơ hội mở rộng sản xuất hoặc đáp ứng đơn hàng xuất khẩu bị bỏ lỡ.

Bên cạnh khó khăn về vốn, hệ thống hỗ trợ tài chính hiện vẫn phân tán theo từng đối tượng hoặc từng công đoạn. Trong khi đó, một lô hàng xuất khẩu phải trải qua nhiều khâu liên hoàn từ sản xuất, kiểm nghiệm, sơ chế, bảo quản, logistics đến tiêu thụ. Nếu một mắt xích thiếu nguồn lực, toàn bộ chuỗi có thể bị gián đoạn.

Áp lực còn lớn hơn khi các thị trường xuất khẩu liên tục nâng cao tiêu chuẩn về phát triển xanh. Việc xây dựng mã số vùng trồng, truy xuất nguồn gốc, kiểm kê phát thải, chuyển đổi năng lượng hay đầu tư công nghệ xử lý phụ phẩm đều đòi hỏi nguồn vốn đáng kể. Nếu thiếu các công cụ như tín dụng xanh, bảo lãnh tín dụng hoặc cơ chế chia sẻ rủi ro, nhiều doanh nghiệp nhỏ sẽ khó đáp ứng yêu cầu mới.

Ngoài ra, chi phí logistics vẫn là bài toán chưa có lời giải khi địa phương còn thiếu các trung tâm logistics chuyên ngành, kho lạnh, kho ngoại quan, trung tâm kiểm định và đóng gói quy mô vùng, làm tăng chi phí sau thu hoạch và giảm lợi thế cạnh tranh.

Đề xuất mô hình tài chính mới cho giai đoạn 2026-2030

Từ thực tế trên, Vĩnh Long kiến nghị Trung ương sớm hoàn thiện các chính sách tài chính theo hướng đồng bộ hơn, tạo điều kiện để doanh nghiệp đầu tư dài hạn vào nông nghiệp.

Địa phương đề xuất sớm ban hành nghị định thay thế Nghị định số 57/2018/NĐ-CP theo hướng đơn giản hóa thủ tục, số hóa quy trình giải quyết hồ sơ và bố trí nguồn ngân sách trung hạn ổn định để địa phương chủ động triển khai các dự án.

Đối với tín dụng, tỉnh kiến nghị sớm triển khai cơ chế hỗ trợ lãi suất 2%/năm theo Nghị quyết số 198/2025/QH15 dành cho các chuỗi nông nghiệp xanh, kinh tế tuần hoàn và doanh nghiệp đáp ứng tiêu chuẩn ESG. Đồng thời, mở rộng phương thức cho vay dựa trên hợp đồng bao tiêu, dòng tiền, dữ liệu vùng trồng và chứng từ kho hàng thay vì phụ thuộc chủ yếu vào tài sản bảo đảm.

Đáng chú ý, Vĩnh Long đề xuất thí điểm Hệ sinh thái tài chính cho xuất khẩu nông sản bền vững giai đoạn 2026-2030. Theo mô hình này, ngân sách nhà nước sẽ đóng vai trò vốn mồi; các ngân hàng cung cấp tín dụng; quỹ bảo lãnh và bảo hiểm cùng chia sẻ rủi ro; doanh nghiệp dẫn dắt thị trường; hợp tác xã tổ chức sản xuất, còn nông dân tập trung xây dựng vùng nguyên liệu đạt chuẩn.

Trong giai đoạn đầu, hệ sinh thái này sẽ ưu tiên ba chuỗi ngành hàng có lợi thế gồm dừa gắn với kinh tế tuần hoàn, lúa gạo chất lượng cao phát thải thấp và thủy sản công nghệ cao kết hợp cây ăn trái.

Theo đại diện Sở Công Thương tỉnh Vĩnh Long, nếu được triển khai đồng bộ cùng với việc tăng cường phân cấp, phân quyền trong quản lý nguồn lực tài chính, mô hình này không chỉ giúp nâng cao giá trị nông sản địa phương mà còn có thể trở thành kinh nghiệm tham khảo cho các tỉnh, thành trong vùng Đồng bằng sông Cửu Long khi chuyển đổi sang mô hình xuất khẩu nông sản xanh và bền vững.

Minh Thành *(t/h)*